

Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 18.6.1983 Sayı : 18081)

Kanun No.
2845

Kabul Tarihi
16 . 6 . 1983

BİRİNCİ BÖLÜM Kuruluş ve Yetki

Kuruluş

MADDE 1. — Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, hür demokratik düzen ve nitelikleri Anayasada belirtilen Cumhuriyet aleyhine işlenen ve doğrudan doğruya Devletin iç ve dış güvenliğini ilgilendiren suçlara ilişkin davalara bakmak üzere; Ankara, Diyarbakır, Erzincan, İstanbul, İzmir, Kayseri, Konya ve Malatya il merkezlerinde, bu illerin adlarıyla anılan Devlet güvenlik mahkemeleri kurulmuştur.

Mahkemelerin yargı çevresi

MADDE 2. — Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesinin yargı çevresi : Ankara, Amasya, Bolu, Çankırı, Çorum, Kastamonu, Samsun, Sinop, Zonguldak;

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesinin yargı çevresi : Diyarbakır, Bitlis, Hakkâri, Mardin, Siirt, Urfa, Van;

Erzincan Devlet Güvenlik Mahkemesinin yargı çevresi : Erzincan, Ağrı, Artvin, Bingöl, Elâzığ, Erzurum, Giresun, Gümüşhane, Kars, Muş, Ordu, Rize, Trabzon, Tunceli;

İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesinin yargı çevresi : İstanbul, Balıkesir, Bilecik, Bursa, Çanakkale, Edirne, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya, Tekirdağ;

İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesinin yargı çevresi : İzmir, Antalya, Aydın, Burdur, Denizli, Isparta, Manisa, Muğla, Uşak;

Kayseri Devlet Güvenlik Mahkemesinin yargı çevresi : Kayseri, Kırşehir, Nevşehir, Sivas, Tokat, Yozgat;

Konya Devlet Güvenlik Mahkemesinin yargı çevresi : Konya, Afyon, Eskişehir, Kütahya, Niğde;

Malatya Devlet Güvenlik Mahkemesinin yargı çevresi : Malatya, Adana, Adıyaman, Gaziantep, Hatay, İçel, Kahramanmaraş;

İllerini kapsar.

Adalet Bakanlığı, gelen iş durumunu gözönünde bulundurarak aynı yerde birden fazla Devlet güvenlik mahkemesi kurulmasına karar verebilir. Bu halde mahkemeler numaralandırılır.

Bir Devlet güvenlik mahkemesine gelen iş durumunun veya olağanüstü bir halin gerekli kılması hallerinde bir mahkemenin yargı çevresinde bulunan il ve ilçeler Adalet Bakanlığının önerisi üzerine, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun kararıyla başka bir yerdeki Devlet güvenlik mahkemesine bağlanabilir. Bu karar Resmî Gazetede yayımlanır. Yayımdan önce açılmış davalar hakkında bu sebebe dayanılarak yetkisizlik kararı verilemez.

Mahkeme kurulu

MADDE 3. — Devlet güvenlik mahkemeleri, bir başkan ile iki üyeden oluşur. Her Devlet güvenlik mahkemesinde ayrıca iki yedek üye bulunur.

Savcılık

MADDE 4. — Her Devlet güvenlik mahkemesi nezdinde bir Cumhuriyet savcısı ve yeteri kadar Cumhuriyet savcı yardımcısı bulunur.

Bir yerde birden fazla Devlet güvenlik mahkemesi kurulmuş olsa bile, bir Cumhuriyet savcılığı teşkilatı ile yetinilir.

Devlet güvenlik mahkemesi nezdinde Cumhuriyet savcı yardımcılarının miktarı doğrudan doğruya ve nispeti ise Millî Savunma Bakanlığının görüşü alınarak Adalet Bakanlığınca tespit edilir.

Hâkim ve savcıların nitelikleri

MADDE 5. — Devlet güvenlik mahkemesinin başkanı ve bir asıl bir yedek üyesi ile Cumhuriyet savcısı, birinci sınıfa ayrılmış adli yargı hâkim ve Cumhuriyet savcıları arasından; bir asıl bir yedek üyesi birinci sınıfa ayrılmış askerî hâkimler arasından; Cumhuriyet savcı yardımcılarını ise Cumhuriyet savcıları ve askerî hâkimler arasından atar.

Atama

MADDE 6. — Devlet güvenlik mahkemelerinin başkanları, adli yargıya mensup; asıl ve yedek üyeleri, Cumhuriyet savcıları ve Cumhuriyet savcı yardımcılarını Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca atar.

Askerî hâkimler arasından üye, yedek üye ve Cumhuriyet savcı yardımcılarının atanmaları, özel kanunlarında gösterilen usule göre yapılır.

Devlet güvenlik mahkemeleri başkan, üye ve yedek üyeleri ile Cumhuriyet savcı ve Cumhuriyet savcı yardımcılarını, meşru mazeretleri halinde muvafakatları alınmadıkça dört yıldan önce başka bir yere veya göreve atanamazlar. Bu Kanun ve diğer kanunlardaki istisnalar saktır.

Süresi bitenler yeniden atanabilirler.

Yeni atananlar göreve başlayıncaya kadar süresi dolanların görevleri devam eder. Görevlerde boşalma olması halinde Adalet Bakanlığının bildirmesi üzerine yukarıdaki hükümler gereğince yetkili mercilerce onbeş gün içinde yeni atamalar yapılır.

Devlet güvenlik mahkemelerinde görevli başkan, üye, yedek üye, Cumhuriyet savcısı ve Cumhuriyet savcı yardımcılarını hakkında kendi kanunlarına göre yapılacak soruşturma sonunda görev yerlerinin değiştirilmesine dair yetkili kurul veya mercilerce karar verildiği takdirde, ilgili hâkim, askerî hâkim, Cumhuriyet savcısı ve Cumhuriyet savcı yardımcılarının görev yeri veya görevi, özel kanunlarında gösterilen usule göre değiştirilebilir.

Başkan ve üyenin bulunmaması hali

MADDE 7. — Devlet güvenlik mahkemesi başkanının hukukî veya fiilî sebeplerle görevi başında bulunmaması hallerinde, başkanlık görevi, asıl üyelere meslekte kademli olan tarafından yerine getirilir.

Hukukî veya fiilî sebeplerle görevi başında bulunmayan asıl üyelerin yerine yedekleri; başkanlığa askerî hâkim üyenin vekâlet etmesi halinde ise adli yargıdan gelen yedek üye mahkeme kuruluna katılır.

Geçici görevlendirme

MADDE 8. — Devlet güvenlik mahkemesinin, yedek üyelerinin de katılması ile teşekkül edemediği hallerde, boş olan üyelikler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca, varsa aynı yerdeki diğer Devlet güvenlik mahkemelerinin, yoksa başka bir yer Devlet güvenlik mahkemesinin asıl veya yedek üyelerine geçici yetki verilmek suretiyle gecikmeksizin doldurulur.

İş durumunun zorunlu kıldığı hallerde, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu bir Devlet güvenlik mahkemesi nezdindeki Cumhuriyet savcı veya yardımcılardan bir veya birkaçını, başka yer Devlet güvenlik mahkemesi nezdinde, adli yargı Cumhuriyet savcı veya Cumhuriyet savcı yardımcılarını da bulunduğu yer veya başka yerdeki Devlet güvenlik mahkemelerinde geçici olarak görevlendirebilir.

İKİNCİ BOLUM Görev

Devlet güvenlik mahkemelerinin görevleri

MADDE 9. — Devlet güvenlik mahkemeleri aşağıdaki suçlarla ilgili davalara bakmakla görevlidir :

a) Türk Ceza Kanununun 125 ilâ 143 üncü maddelerinde; 146 ilâ 157 nci maddelerinde; 161, 163, 168, 169, 171, 172, 174 üncü maddelerinde; 179 uncu maddenin ikinci fıkrasında; 180 inci maddesinde; 188 inci maddenin üçüncü ve müteakip fıkralarında; 201 inci maddesinde; 254 üncü maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi ile üçüncü fıkrasında; 255 inci maddesinde; 258 inci maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi ile beşinci fıkrasında; 312 nci maddenin ikinci fıkrasında; 313 ve 314 üncü maddelerinde; 370, 376, 377, 384, 390 inci maddelerinde; 450 inci maddenin ikinci ve onbirinci bentlerinde; 499 uncu maddenin ikinci fıkrasında; 517 nci maddenin uygulanmasını gerektiren hallerde 516 nci maddede; yazılı suçlar,

b) 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun ile Türk Ceza Kanununun 246 ve 403 üncü maddelerinde yazılı toplu olarak veya teşekkül vücuda getirmek suretiyle işlenen suçlar,

c) 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibi Hakkında Kanunda yazılı teşekkül vücuda getirmek suretiyle işlenen kaçakçılık suçlarıyla aynı Kanunun 29 ve 30 uncu maddelerinde yazılı suçlar,

d) Anayasanın 120 inci maddesi gereğince olağanüstü hal ilân edilen bölgelerde, olağanüstü halin ilânına neden olan olaylara ilişkin suçlar,

e) Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, hür demokratik düzen ve nitelikleri Anayasada belirtilen Cumhuriyet aleyhine işlendikleri ve doğrudan doğruya Devletin iç ve dış güvenliğini ilgilendirdikleri takdirde;

1. Türk Ceza Kanununun 162 ve 164 üncü maddelerinde, 191 ve 193 üncü maddelerinin ikinci fıkralarında, 234, 235, 236, 242, 256, 257, 271, 296 ve 369 uncu maddelerinde, 371 ilâ 374 üncü maddelerinde, 378 ilâ 382 inci maddelerinde, 385 ilâ 388 inci maddelerinde, 391 ilâ 394 üncü maddelerinde, 448 ve 449 uncu maddelerinde, 450 inci maddesinde (ikinci ve onbirinci bentler hariç), 451, 452, 464, 495, 496, 497, 498 inci maddelerinde, 499 uncu maddesinde (ikinci fıkrası hariç), 512 inci maddesinde, yazılı suçlar.

2. Devlete ait posta, telgraf, telefon, radyo, telsiz ve televizyon gibi biçimle haberleşme araç, gereç, tesis ve tellerine karşı işlenen hırsızlık suçları.

3. Toplanı ve Gösteri Yürütüşü Hürriyeti, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt, Dernekler ve Telsiz kanunlarında yazılı suçlar.

Yukarıda belli edilen suçları işleyenler ile bunların suçlarına iştirak edenler, sıfat ve memuriyetleri ne olursa olsun Devlet güvenlik mahkemelerinde yargılanırlar.

Ancak, Anayasa Mahkemesi ve Yargıtayın yargılayacağı kişilere ilişkin hükümler ile savaş ve sıkıyönetim hali dahil askerî mahkemelerin görevlerine ilişkin hükümler saklıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Yargılama Usulleri

Soruşturma usulü

MADDE 10. — Devlet güvenlik mahkemesinin görevine giren suçlarda ilk soruşturma yapılmaz.

Devlet güvenlik mahkemesinin görevine giren suçların hazırlık soruşturması, bu mahkeme nezdinde bulunan Cumhuriyet savcısı veya Cumhuriyet savcı yardımcısı tarafından yapılır.

Soruşturmanın gerekli kıldığı hallerde, suç mahallî ile delillerin bulunduğu yerlere gidilerek soruşturma yapılır.

Suç, Devlet güvenlik mahkemesinin bulunduğu yer dışında işlenmiş ise, Devlet güvenlik mahkemesi Cumhuriyet savcılığı, suçun işlendiği yer Cumhuriyet savcılığından, hazırlık soruşturmasının yapılmasını isteyebilir. Bu takdirde hazırlık soruşturması bu yer Cumhuriyet savcısı veya Cumhuriyet savcı yardımcısı tarafından bizzat yapılır.

Suç, askerî bir mahalde işlenmişse Devlet güvenlik mahkemesi Cumhuriyet savcılığı, hazırlık soruşturmasının yapılmasını ilgili askerî savcıdan isteyebilir. Bu takdirde hazırlık soruşturması, askerî savcı veya yardımcıları tarafından bizzat yapılır.

Dördüncü ve beşinci fıkralara göre soruşturma yapmakla görevlendirilen Cumhuriyet savcıları ile askerî savcılar, bu soruşturmayı öncelikle ve ivedilikle yaparlar.

Bu Kanun kapsamına giren suçlar hakkında, suç görev sırasında veya görevden dolayı işlenmiş olsa bile Cumhuriyet savcılıklarınca doğrudan doğruya takibat yapılır.

Cumhuriyet savcıları ve askerî savcıların suça el koymaları

MADDE 11. — Mahalli Cumhuriyet savcılığı veya suç askerî bir mahalde işlenmişse usulüne göre askerî savcılık, ihbar veya herhangi bir suretle bu Kanun kapsamına giren bir suçun işlendiğini haber alır almaz, durumu derhal Devlet güvenlik mahkemesi nezdinde bulunan Cumhuriyet savcılığına bildirmekle beraber, Devlet güvenlik mahkemesi Cumhuriyet savcılığının işe el koymasına kadar gerekli soruşturmayı usulüne göre bizzat yapar ve evrakı derhal Devlet güvenlik mahkemesi Cumhuriyet savcılığına gönderir.

Tanıklara yemin verilmesi

MADDE 12. — Devlet güvenlik mahkemesinin görevine giren suçların hazırlık soruşturması sırasında tanıklara yemin verilir.

Soruşturma ve kovuşturmada yetki

MADDE 13. — Devlet güvenlik mahkemesi Cumhuriyet savcısı ile Cumhuriyet savcı yardımcıları, adli yargı Cumhuriyet savcılarının bütün yetkilerini haizdirler.

Devlet güvenlik mahkemesi Cumhuriyet savcısı ile Cumhuriyet savcı yardımcıları, soruşturma sırasında hâkim tarafından verilmesi gereken kararı, varsa o yer Devlet güvenlik mahkemesi yedek üyesinden, aksi halde, yetkili adli yargı hâkimlerinden isteyebilirler. Bu istemler yirmidört saat içinde karara bağlanır.

Devlet güvenlik mahkemesi yedek üyesi tarafından verilen kararlara karşı itirazlar, Devlet güvenlik mahkemesinde kesin karara bağlanır.

Bütün zabıta makam ve memurları, Devlet güvenlik mahkemesi Cumhuriyet savcısı ve Cumhuriyet savcı yardımcılarının soruşturma, kovuşturma ve infaza ilişkin emirlerini öncelikle yerine getirmek zorundadırlar.

Yukarıdaki fıkra hükmü, Devlet güvenlik mahkemesi veya bu mahkeme başkanınca verilen emirler hakkında da uygulanır.

Gecikmesinde sakınca bulunan haller dışında bu emirler yazılı olarak verilir. Sözlü olarak verilen emirler bilahare yazı ile teyit edilir.

Zabitanın görev ve yetkileri

MADDE 14. — Zabıta, soruşturma ve kovuşturma sebebiyle sanığı, tanığı, bilirkişiyi ve suçtan zarar gören şahsı, Devlet güvenlik mahkemesi veya başkanının, Devlet güvenlik mahkemesi Cumhuriyet savcısının veya Cumhuriyet savcı yardımcılarının, mahkeme naibinin veya istinabe olunan hâkimin emirleriyle, belirtilen gün, saat ve yerde hazır bulunduraya mecburdur.

Bu emir, çağırılanlar hakkında zabıtaya, ihzar mürekkesinde olduğu gibi zor kullanma yetkisi verir.

Devlet güvenlik mahkemesinin görevine giren suçların soruşturma veya kovuşturması sırasında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa 1696 sayılı Kanunla eklenen ek 4 üncü madde hükümleri de uygulanır.

Bu madde hükümleri, Devlet güvenlik mahkemesinin görevine giren suça el koymuş Cumhuriyet savcısı veya Cumhuriyet savcı yardımcısı, askerî savcı, sulh veya sorgu hâkimleriyle naip veya istinabe olunan hâkimin veya istinabe olunan Cumhuriyet savcısı veya askerî savcının emir ve istekleri hakkında da uygulanır.

Zabıta amir ve memurları hakkında soruşturma

MADDE 15. — Bu Kanunun 13 ve 14 üncü maddelerindeki hükümlere aykırı hareket eden zabıta amir ve memurları hakkında doğrudan doğruya soruşturma ve kovuşturma yapılır.

Yakalama ve tutuklama

MADDE 16. — Devlet güvenlik mahkemesinin görevine giren suçlar sebebiyle yakalanan veya tutuklanan kimse tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre hariç en geç kırksekiz saat ve toplu olarak işlenen suçlarda en çok onbeş gün içinde hâkim onüne çıkarılır.

Anayasanın 120 nci addesi gereğince olağanüstü hal ilan edilen bölgelerde yakalanan veya tutuklanan kişiler hakkında yukarıdaki fıkrada belirlenen süreler iki kat olarak uygulanır.

Cumhuriyet savcılığının kararına itiraz

MADDE 17. — Devlet güvenlik mahkemesi nezdinde bulunan Cumhuriyet savcısı veya Cumhuriyet savcı yardımcılarının, kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair verdikleri karara, dilekçe sahibi aynı zamanda suçtan zarar gören kimse ise, kararın kendisine tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde, bu kararı veren Cumhuriyet savcısının veya Cumhuriyet savcı yardımcısının mensup olduğu Devlet güvenlik mahkemesine en yakın Devlet güvenlik mahkemesi başkanına itiraz edebilir.

Mahkemelerin derecesi ve en yakın mahkeme

MADDE 18. — Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerinin uygulanması bakımından, Devlet güvenlik mahkemeleri ağır ceza mahkemesi derecesindedir.

Ancak, aynı derecedeki en yakın mahkemenin tayininde, diğer Devlet güvenlik mahkemeleri nazarı itibara alınır. Aynı yerde birden çok Devlet güvenlik mahkemesi kurulmuş ise en yakın aynı derecedeki mahkeme, sayı itibariyle takip eden mahkemedir.

Bina, araç, gereç ve personelden geçici yararlanma

MADDE 19. — Devlet güvenlik mahkemesi nezdinde bulunan Cumhuriyet savcısı ve Cumhuriyet savcı yardımcılarını, soruşturmanın gerekli kılması halinde, geçici olarak, Devlet güvenlik mahkemesinin yargı çevresi içindeki genel ve katma bütçeli dairelere, kamu iktisadi teşebbüs ve teşekküllerine, il özel idarelerine, belediyelere, resmî ve özel bankalara ait bina, araç, gereç ve personelden yararlanmak için istemde bulunabilirler. Bu istemler, ilgili kurum ve makamlarca geciktirilmekle birlikte yerine getirilir.

Özürsüz olarak bu istemleri zamanında yerine getirmeyen yukarıdaki kuruluşların sorumlu kişileri, bir aydan üç aya kadar hapis ve beşbin liradan az olmamak üzere ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Türk Silahlı Kuvvetleri; kıta, karargâh ve kurumlarından istemde bulunulması halinde, istem, yetkili amirlikçe değerlendirilerek yerine getirilebilir.

Duruşma ile ilgili özel hükümler

MADDE 20. — Devlet güvenlik mahkemesinin görevine giren suçlar acele işlerden sayılır ve bu suçlara ilişkin davalara adli aravermede de bakılır.

Bu davalarda Cumhuriyet savcılığı, sanığın kimliğini, suç teşkil eden eylemin neden ibaret olduğunu, kanunî unsurları ile uygulanması istenen kanun maddelerini ve delilleri belirtmek suretiyle iddianameyi özetleyerek okuyabilir.

Devlet güvenlik mahkemesinde görülmekte olan davaların talik süresi, zorunlu haller dışında otuz günden fazla olamaz.

Bu davalarda esas hakkındaki iddiasını bildirmek için Cumhuriyet savcılığına, müdahil veya vekiline; iddialara karşı savunmasını yapmak için ise sanık veya vekiline verilecek süre onbeş günü geçemez. Ancak, onbeş ve daha fazla sanıklı davalarda bu süreler bir aya kadar uzatılabilir.

İkiyüzden çok sanıklı davalarda sanıklardan bir kısmının duruşmanın bazı oturumları ile ilgileri bulunmuyor ise, duruşmanın bu oturumlarının yokluklarında yapılmasına mahkemece karar verilebilir. Ancak, bu sanıkların yokluklarında yapılan oturumlarda kendileri ile ilgili bir durum ortaya çıktığı takdirde buna ilişkin söz ve işlerin esaslı noktaları müteakip oturumlarda kendilerine bildirilir.

Devlet güvenlik mahkemesi, davaların hızla yürütülmesi, delillerin zamanında ve eksiksiz tespiti ile güvenlik bakımından duruşmanın başka bir yerde yapılmasına karar verebilir.

Devlet güvenlik mahkemesi, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 216 ncı maddesindeki şartlara bakılmaksızın, tanık ve bilirkişileri naip hâkim marifetiyle dinleyebilir.

Tebliğat

MADDE 21. — Kendisine veya onun namına tebligat yapılacak kimselere tebligat yapılamaması hallerinde tebligat, işin ivediliğine göre basın veya radyo vasıtasıyla yapılabilir.

Duruşmada hazır bulunmayan sanık

MADDE 22. — Sorgusu yapılmış olan sanık, talik veya tehir olunan günde gelmez ve mahkemece de duruşmada hazır bulunmasına lüzum görülmezse, duruşmada hazır bulunmak mecburiyetinden varestede tutulma istemi olmasa bile dava gıyabında bitirilebilir.

Duruşmanın inzibatı ve cezalar

MADDE 23. — Duruşmanın inzibatını sağlamak, mahkeme başkanına aittir.

Duruşmanın inzibatını bozan kişiyi, mahkeme başkanı derhal duruşma salonundan çıkartır.

Mahkemeye, mahkeme başkanı veya üyelerden herhangi birine, Cumhuriyet savcısına, Cumhuriyet savcı yardımcısına, tutanak kâtibine veya görevlilere karşı uygun olmayan söz yahut davranışta bulunan kişi hakkında, mahkemece tutuklama kararı verilir. Tutuklanan kişi yirmidört saat içinde sorguya çekilerek inzibati nitelikte olmak üzere bir aydan altı aya kadar hafif hapis cezası ile cezalandırılır. Bu karar kesindir. 1136 sayılı Avukathk Kanununun 58 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü saklıdır.

Tutuklu veya cezaevinde bulunan hükümlüler hakkında bu cezanın üçte biri hücrede infaz olunur.

Mahkeme duruşmanın inzibatını bozan sözlü veya yazılı beyan ve davranışlar ile mahkemeye, mahkeme başkanı veya üyelerden herhangi birine, Cumhuriyet savcısına, Cumhuriyet savcı yardımcısına, tutanak kâtibine yahut görevlilere karşı uygun olmayan söz ve davranışlar hakkında yayım yasağı koyabilir. Bu yasağa rağmen yayında bulunanlara üç aydan altı aya kadar hapis cezasıyla birlikte beşbin liradan onbeşbin liraya kadar ağır para cezası verilir.

Mahkeme başkanı, duruşmanın inzibatını bozan sanığı veya müdafii o günkü duruşmanın tamamına çıkmamak üzere duruşma salonundan çıkartır. Bunların, sonra gelen oturumda da duruşmayı önemli ölçüde aksatacak davranışlara devam edecekleri anlaşılır ve hazır bulunmaları gerekli görülmezse, yokluklarında duruşmaya devam olunmasına mahkemece karar verilebilir. Bu karar, esasa ilişkin iddia ve savunmanın yapılmasına engel olacak biçimde uygulanamaz.

Duruşma salonundan çıkartılan sanık ve müdafii, bundan sonraki duruşmalarda da duruşmanın inzibatını bozmakta ısrar etmeleri halinde, bir daha aynı dava ile ilgili duruşmaların tamamına veya bir kısmına katılmamalarına da karar verilebilir.

Yukarıdaki fıkra, müdafii hakkında uygulandığı takdirde keyfiyet ilgili baroya bildirilmekle beraber müvekkiline de, dilerse başka bir müdafii tayin etmesi için süre verilir.

Müdafî, Avukatlık Kanununun 41 inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince tayin edilmiş ise durum, kendisini tayin eden mercie de bildirilir.

Duruşma salonundan çıkartılan sanık veya müdafî, tekrar duruşmaya alındıklarında, yokluklarında yapılan iş ve işlemlerin esaslı noktaları bildirilir. Müdafî dilerse yokluğundaki tutanakların örnekleri de kendisine verilir.

Yukarıda yazılı hallerde duruşma salonundan çıkartılan veya duruşmalara katılmamalarına karar verilen sanık veya müdafiler, mahkemenin tayin edeceği süre içinde yazılı savunma verebilirler.

Duruşma safahatının teknik araçlarla tespiti

MADDE 24. — Çok sanıklı davalarda veya mahkemeye gerekli bulunduğu duruşma safahatı, mahkemenin uygun ve lüzumlu göreceği teknik araçlarla tespit olunabilir. Bu tespite müsteniden sonradan düzenlenecek duruşma tutanaklarının, duruşma safahatına uygun olduğu mahkeme heyeti ve tutanağı düzenleyen tutanak kâtibi tarafından tasdik edilir.

Bunların birer örneği, önceden isteyen sanık ve müdafie verilir.

Kurulda değişiklik

MADDE 25. — Mahkeme kurulunda değişiklik olduğu takdirde, geçen oturumlara ait tutanaklar, değişen hâkim tarafından duruşmaya çıkmadan önce olunur.

Hâkimlerin reddi istemini inceleyecek mercü

MADDE 26. — Devlet güvenlik mahkemesi başkan ve üyelerinin reddine dair istemler, reddi istenilen başkan veya üyede değişiklik yapılmaksızın bu mahkemeye incelenir. İstem reddine ilişkin kararlar aleyhine itiraz edilemez. Ancak, esas hükümlerle birlikte temyiz olunabilir.

Temyiz mercü

MADDE 27. — Devlet güvenlik mahkemesi kararlarının temyiz mercii Yargıtaydır. Yargıtayda inceleme, suçun niteliğine göre ilgili ceza dairesinde yapılır.

Uyuşmazlıkların çözümü

MADDE 28. — Devlet güvenlik mahkemeleri arasındaki yetki uyuşmazlıkları ve ilk derece adli yargı mahkemeleriyle Devlet güvenlik mahkemeleri arasındaki görev uyuşmazlıkları, Yargıtayın ilgili ceza dairesi tarafından öncelikle ve kesin olarak çözümlenir.

Uygulanacak usul hükümleri

MADDE 29. — Bu Kanunda gösterilen özel hükümler saklı kalmak şartıyla, Devlet güvenlik mahkemelerinin görevine giren suçların soruşturma ve kovuşturmalarında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümleri uygulanır.

DORDÜNCÜ BOLUM

Çeşitli Hükümler

Diğer görevler

MADDE 30. — Devlet güvenlik mahkemelerinde ve Cumhuriyet savcılığında görev yapacak yeteri kadar, genel idare hizmetleri ile yardımcı vesaîr hizmetlere mensup personelin ilk defa atanmalarında, memuriyete giriş sınavları Adalet Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelik hükümlerine göre Devlet güvenlik mahkemeleri adalet komisyonlarınınca yapılır. Kazananlar hakkında hazırlanacak atamalara ilişkin evrak Adalet Bakanlığına gönderilir. Atamalar Bakanlığın onayı ile tekemmül eder.

Bu madde gereğince atananların iş denetim ve gözetimleri, bağlı buldukları mahkeme başkanlığı ve Cumhuriyet savcılığı tarafından yapılır. Mahkeme başkanı veya Cumhuriyet savcısının lüzum göstermesi halinde veya hizmetin gereği olarak bunların görev yerleri Adalet Bakanlığınca değiştirilebilir.

Devlet güvenlik mahkemesi adalet komisyonu

MADDE 31. — Devlet güvenlik mahkemesi kurulan yerlerde birer Devlet güvenlik mahkemesi adalet komisyonu kurulur. Komisyon, Devlet güvenlik mahkemesi başkanının başkanlığında, bir asıl ve bir yedek üyesi Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenecek hâkimler ile Devlet güvenlik mahkemesi Cumhuriyet savcısından oluşur. Aynı yerde birden fazla Devlet güvenlik mahkemesi bulunduğu takdirde, komisyon başkanı da Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir. Başkan veya hâkim üyenin yokluğunda bu Kanunun 7 nci maddesi kıyas yoluyla uygulanır. Cumhuriyet savcısının yokluğunda ise kendisine vekâlet eden komisyona iştirak eder.

Bu komisyon, Devlet güvenlik mahkemesinin hâkim ve savcılar dışında kalan personeli hakkında, kanunlarla adli yargı adalet komisyonuna verilen tüm görev ve yetkileri kullanır.

Komisyonun yazı işleri, başkanın mensup olduğu mahkeme yazı işleri müdürlüğüince yürütülür.

Gözetim hakkı

MADDE 32. — Devlet güvenlik mahkemeleri başkanları, yargılama ve müzakerelerin selâmeti ve duruşmalarda düzenin sağlanması ve iş bölümü yapılması konularında mahkemenin asıl ve yedek üyeleri; Devlet güvenlik mahkemeleri Cumhuriyet savcıları da işlerin düzenli ve kanuna uygun olarak yürütülmesinde Cumhuriyet savcı yardımcılarını üzerinde gözetim hakkına sahiptirler.

Denetim

MADDE 33. — Devlet güvenlik mahkemeleri ile Cumhuriyet savcılarını teşkilatı adalet müfettişlerince denetlenir.

Özlük işleri

MADDE 34. — Devlet güvenlik mahkemelerinde göreve atanan hâkim, askerî hâkim, Cumhuriyet savcısı ve Cumhuriyet savcı yardımcılarınıyla diğer personelin özlük işlerinde, denetimlerinde, haklarında disiplin soruşturması açılması ve disiplin cezası verilmesinde, şahsî ve görevle ilgili suçlarının soruşturma ve kovuşturulmasında bu Kanun hükümleri saklı kalmak üzere, kendi mesleklerine ait kanunların ilgili hükümleri uygulanır. Aylıkları, kesenekleri, sosyal yardımları, tazminatları, ödenekleri, sürekli görev yollukları ve diğer personel giderleri, bağlı oldukları bakanlık bütçesinden karşılanır.

Askerî yargıya mensup hâkim ve Cumhuriyet savcı yardımcılarını hakkında verilecek Yargıtay notları ve adalet müfettişlerince düzenlenecek siciller ile askerî yargıya mensup Cumhuriyet savcı yardımcılarını hakkında Cumhuriyet savcısı tarafından verilecek siciller ve bunlar hakkında adalet müfettişlerince yapılacak soruşturmalara ilişkin evrak Millî Savunma Bakanlığına gönderilir.

Devlet güvenlik mahkemelerine atanan görevlilerin, bu görevlerde geçirecekleri süreler esas mesleklerinde geçmiş sayılır.

Devlet güvenlik mahkemelerinde görevli hâkim, askerî hâkim, Cumhuriyet savcısı ve Cumhuriyet savcı yardımcılarını adli aravermeden faydalanamazlar. İşlerin elverdiği oranda, kendilerine, özel kanunları gereğince yıllık izinleri verilir.

Bina, araç ve gereçler

MADDE 35. — Devlet güvenlik mahkemelerinin görev yapacakları binalarını temini ve bu mahkemelerin araç, gereç vesair ihtiyaçları Adalet Bakanlığının bütçesinin ilgili bölümlerine eklenecek ödeneklerden karşılanır.

Kovuşturma giderleri

MADDE 36. — Devlet güvenlik mahkemelerinin ve Cumhuriyet savcılığının kovuşturma giderleri, Adalet Bakanlığı bütçesinin ilgili tertibinden ödenir. Devlet güvenlik mahkemesi başkan, asıl ve yedek üyeleri ile Cumhuriyet savcıları ve savcı yardımcıları ve bu mahkemelerde çalışan diğer görevlilere keşif, bilirkişi incelemesi, delillerin tespiti ve soruşturma vesair adli işlemler için merkez ilçe hudutları dışında görev yapmaları halinde, gerçek yol giderleri ile görevde geçen günler için ek gösterge dahil brüt aylık tutarlarının otuzda biri oranında gündelik verilir. Bu gündelikler, zorunlu giderleri karşılamazsa, aradaki fark belgelere dayalı olmak şartı ile ayrıca ödenir. Ancak, bu suretle yapılacak ödemeler, gündeliklerin yüzde ellisini geçemez.

Devlet güvenlik mahkemesinin bulunduğu belediye hudutları dahilinde yapılacak adli işlemlerde mahkeme hâkimleri, Cumhuriyet savcıları ve Cumhuriyet savcı yardımcıları ile diğer görevlilerin yol giderleri ve tazminatları hakkında Harçlar Kanununun 34 üncü maddesi hükümleri uygulanır.

Lojman tahsisi

MADDE 37. — Devlet güvenlik mahkemesi başkan ve üyeleri ile Cumhuriyet savcısı ve Cumhuriyet savcı yardımcılarına, görev yaptıkları yerde ve görevlerinin devamı süresince, öncelikle ve sıraya bakılmaksızın Adalet Bakanlığınca lojman tahsis edilir. Lojman tahsis edilemeyenlere, kirasının lojman kirasından fazla olan kısmı Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanmak suretiyle konut temin edilir.

Devlet güvenlik mahkemesinin askerî yargıya mensup; üyeleriyle Cumhuriyet savcı yardımcıları, sıraya tabi olmaksızın Silahlı Kuvvetlere ait lojmanlardan da yararlanabilirler.

Devlet güvenlik mahkemelerinin sıkıyönetim askerî mahkemelerine dönüştürülmesi

MADDE 38. — Devlet güvenlik mahkemesinin yargı çevresinin tamamını veya bir kısmını kapsayacak şekilde sıkıyönetim ilan edilmesi halinde o yargı çevresinde birden fazla Devlet güvenlik mahkemesi olmak kaydıyla, Devlet güvenlik mahkemesi aşağıdaki esaslara göre sıkıyönetim askerî mahkemesine dönüştürülebilir;

a) Genelkurmay Başkanlığının lüzum göstermesi, Millî Savunma Bakanlığının istemi üzerine, o yargı çevresindeki bir numaralı Devlet güvenlik mahkemesi dışında kalan Devlet güvenlik mahkemeleri kuruluşlarındaki usule göre kaldırılabilir.

b) (a) bendi hükümlerine göre kaldırılan Devlet güvenlik mahkemelerindeki dava dosyaları bir numaralı Devlet güvenlik mahkemesine devredilir.

c) Kaldırılan Devlet güvenlik mahkemelerinde görevli adli ve askerî yargıya mensup hâkimler, o yargı çevresinde kurulan sıkıyönetim askerî mahkemesine atanırlar.

Mülki makamlara bildirme zorunluluğu

MADDE 39. — Devlet güvenlik mahkemelerince hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm edilenler, cezasının bîhakkın infazından sonra devamlı olarak oturdukları ikamet ve işyeri adresleriyle bunların değişikliklerini, beş yıl geçmemek üzere, hükmolunan cezaya eşit bir müddetle ikamet yeri mülki makamına bildirmek zorundadırlar.

Bu zorunluluğa uymayanlar üç aydan bir yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılırlar.

MADDE 40. — 26.10.1963 tarih ve 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununa aşağıdaki ek madde 7 ve ek madde 8 eklenmiştir.

EK MADDE 7. — Devlet güvenlik mahkemesi üyeliği, yedek üyeliği ve Cumhuriyet savcı yardımcılığı görevlerine atanan askerî hâkim subayların rütbe terfii, rütbe kıdemliliği, kademe ilerlemesi yapmalarını sağlayacak yeterlilikleri, bu Kanunun ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun hükümleri saklı kalmak şartı ile, aşağıda belirtilen şekilde düzenlenecek sicillerle saptanır.

a) Birinci sınıfa ayrılmış üye ve yedek üye askerî hâkimlere subay sicil belgesi düzenlemeye ve sicil vermeye yetkili birinci sicil amiri Millî Savunma Bakanlığı Müsteşarı, ikinci sicil amiri Millî Savunma Bakanlıdır.

b) Cumhuriyet savcı yardımcılığı kadrolarına atanan askerî hâkim subaylar hakkında;

1. Meslekî sicil belgesi, Yargıtayda inceleme yapan dairece ve adalet müfettişlerince, bu Kanundaki esaslar gözönünde tutularak verilecek sicil notlarına göre düzenlenir ve bu sicil belgesi süresi içinde Millî Savunma Bakanlığına gönderilir.

2. Subay sicil belgesi, sırasıyla; Millî Savunma Bakanlığı ilgili müsteşar yardımcısı, Müsteşarı ve Millî Savunma Bakanı tarafından düzenlenir.

Cumhuriyet savcı yardımcısı askerî hâkim subaylar hakkında Devlet güvenlik mahkemesi Cumhuriyet savcısı tarafından, subay sicil formu esaslarına göre kanaat notu verilir.

EK MADDE 8. — Devlet güvenlik mahkemelerinin askerî yargıya mensup; mahkeme üyeleri ile Cumhuriyet savcı yardımcıları, Genelkurmay Personel Başkanı, Adli Müşaviri ile atanacakların mensup olduğu Kuvvet Komutanlığının personel başkanı ile adli müşaviri ve Millî Savunma Bakanlığı Askerî Adalet İşleri Başkanından oluşan Kurul tarafından seçilir ve usulüne uygun olarak atanırlar.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanun hükümleri, 1 Mayıs 1984 tarihinden itibaren işlenen suçlar hakkında uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — Kurulacak Devlet güvenlik mahkemelerinin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Adalet Bakanlığı Bütçesi içinde mevcut veya yeniden açılacak tertiplere, Maliye Bakanlığı Bütçesinin ilgili tertiplerinden aktarma ve bununla ilgili diğer işlemleri yapmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu Kanunla kurulacak Devlet güvenlik mahkemelerinin ihtiyaçlarını karşılamak üzere ilişik cetveldeki kadrolar, Adalet Bakanlığı taşra teşkilatı kadro cetvelinin mahkemeler bölümü hâkimlik ve savcılık sınıfı ile diğer ilgili bölümlerine eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 4. — Devlet güvenlik mahkemesi başkan ve üyeleri ile Cumhuriyet savcısı ve Cumhuriyet savcı yardımcıları, 37 nci maddeye göre lojman tahsis ve temin edilemeyen yerlerde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait lojmanlardan geçici olarak yararlandırılabilirler. Bu konuya ilişkin esaslar, Adalet Bakanlığı ile ilgili kamu kurum ve kuruluşu arasında yapılacak protokol ile belirlenir.

Yürürlük

MADDE 41. — Bu Kanunun;

a) Göreve ilişkin hükümleri 1 Mayıs 1984,

b) Atamaya ilişkin hükümleri 1 Mart 1984,

c) Diğer hükümleri yayımı,

Tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 42. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

KADRO CETVELİ

Görev Unvanı	Sınıfı	Derecesi	Adet
Başkan	Hâkim ve savcı	1	24
Üye (Asıl ve yedek)	Hâkim ve savcı	1	48
Cumhuriyet savcısı	Hâkim ve savcı	1	8
Cumhuriyet savcı yardımcısı	Hâkim ve savcı	1	10
Cumhuriyet savcı yardımcısı	Hâkim ve savcı	2	15
Cumhuriyet savcı yardımcısı	Hâkim ve savcı	3	15
Cumhuriyet savcı yardımcısı	Hâkim ve savcı	4	8
Yazı işleri müdürü	Genel İdare Hizmetleri	2	8
Yazı işleri müdürü	Genel İdare Hizmetleri	3	8
Yazı işleri müdürü	Genel İdare Hizmetleri	4	8
Yazı işleri müdür yardımcısı	Genel İdare Hizmetleri	5	24
Adli emanet memuru	Genel İdare Hizmetleri	5	8
Levazım - arşiv memuru	Genel İdare Hizmetleri	5	8
Zabıt kâatibi	Genel İdare Hizmetleri	5	14
Zabıt kâatibi	Genel İdare Hizmetleri	6	14
Zabıt kâatibi	Genel İdare Hizmetleri	7	34
Zabıt kâatibi	Genel İdare Hizmetleri	8	58
Şoför	Genel İdare Hizmetleri	13	24
Adli tabip	Sağlık Hizmetleri	5	8
Sağlık memuru - hemşire	Yardımcı Sağlık Hizmetleri	7	8
Müstahdem	Yardımcı Hizmetler	13	40
Müstahdem	Yardımcı Hizmetler	14	90
Gece bekçisi	Yardımcı Hizmetler	14	30
Kaloriferci	Yardımcı Hizmetler	14	30

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Cilt	Danışma Meclisi	
	Birleşim	Sayfa
13	36	220
15	61	2
	69	527:542,543:560
	70	564:616

I - Gerekçeli 335 S. Sayılı basmayazı Danışma Meclisinin 69 uncu Birleşimine, 610 S. Sayılı basmayazı Millî Güvenlik Konseyinin 150 nci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu Kanunu; Danışma Meclisi Millî Savunma, İçişleri ve Dışişleri ve Adalet, Millî Güvenlik Konseyi Adalet komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : Danışma Meclisi 1/585, Millî Güvenlik Konseyi 1/488.